

LLUÍS M. XIRINACS: TEORIA I PRÀCTICA

En la seva tesi doctoral **UN MODEL GLOBAL DE LA REALITAT**, en Lluís M. Xirinacs, convida a tenir en compte aspectes de la realitat que sovint es menystenen. En aquesta part de món que ens ha tocat de viure, tenim molt en compte els aspectes estructurals (objecte) i molt poc els vivencials (subjecte). El **GLOBÀLIUM**, el model filosòfic de LL.M.X., del qual s'imparteixen cursos a la **FUNDACIÓ RANDA**, ens amplia el camp de visió, ens obre noves perspectives no tan sols per encarar els reptes individuals, sinó els col·lectius. Aquí teniu un fragment de la tesi i a continuació el text **RECUPERAR LA TRIBU**. Les assemblees no pertanyen a l'àmbit de la teoria. Si són ben fonamentades, es realitzen. El GLOBÀLIUM (art de mentalitzar realitat) és una eina amb moltes possibilitats. Abans d'iniciar el proper curs 2009-2010, us farem arribar el programa dels cursos.

“I no n’hi hauria prou, per avançar en l’evolució, com postulava Teilhard de Chardin, amb complicar l’organització estructural en l’escala dels éssers: “L’univers avança tot complicant-se”. Caldria, a més, que aquesta complicació fos de tal forma que permetés la integració quàntica en el nou nivell dels elements ja intractats quànticament del nivell immediat inferior. Creiem que això explica la “solidesa” de l’edifici de la història natural i la feblesa dels edificis socials de la història humana. “Els ajuntaments només vetllen les estructures (OBJ): pressuposts, reglaments, asfaltats, enllumenats, obres públiques, etc.”. Qui té cura de l’ànima de la ciutat (epiméleia)? (SUB), com diria Sòcrates.”

RECUPERAR LA TRIBU.

Lluís m. xirinacs i damians, barcelona, estiu de 2002

L’amic Pere Segura ha posat el títol i la idea, intentaré afegir-hi el comentari La Il·lustració, la Modernitat, la Revolució francesa, el Liberalisme, tot plegat representa les diferents cares d’un únic moviment complex occidental, a) que es prepara en el segle XVII, amb el racionalisme continental europeu, cartesà i leibnizià i amb l’empirisme britànic, b) que es desenvolupa teòricament amb l’enciclopedisme i el kantisme, c) que triomfa socialment, políticament i econòmicament a inicis del segle XIX, i d) que entra en crisi a final d’aquell segle i per tot el segle XX amb el comunisme, l’anarquisme, el feixisme, la psicoanàlisi, la indeterminació científica, la contaminació ambiental, l’esgotament dels recursos, l’era de la informació, la globalització imperialista, etc. Considero que aquest moviment, quasi condemnat per l’Església en un moment i, en canvi, fortament promocionat per les diferents branques de la maçoneria, ha aportat a occident i a la humanitat sencera avenços i conquestes d’un valor incalculable prou coneguts per a estalviar-me’n l’enumeració. En molts llocs

del planeta encara no s'ha entrat i, potser no s'hi entrarà mai, en la modernitat, perquè viuen tradicions –no necessàriament més endarrerides- molt diferents de l'occidental. Però, com tota tesi, el moviment, dit de la Modernitat, genera dialècticament el seu contrari. A occident, en realitat, ja fa un segle i mig que ha començat la postmodernitat en diversos graus i formes segons el lloc i el moment. Difícilment, quan es fa un avanç històric d'aquesta envergadura, se salven totes les riqueses acumulades en les etapes històriques anteriors. Moltes es perden. Certs guanys comporten certes pèrdues. L'esclat de la novetat revolucionària enfosqueix precioses estrelles que abans lluien amb força.

La comunitat humana de convivència i de veïnatge, diguem-li la tribu, el clan, la *gens*, o, més antigament l'horda, i, genèricament, la nació en sentit ample, és una sagrada herència dels temps més reculats, amb un psiquisme col·lectiu intern molt cohesionat, fonamentat en la recerca comunitària de la concòrdia i, fins i tot sovint, de la unanimitat subjectives (consens social, *fides*) i dotat d'estructures, costums i institucions objectives (contracte social, *foedus*), sorgides a partir de l'ancestral assemblea dels adults, I, a jutjar per allò que ens explica la prehistòria i la història més antiga, aquest subjecte col·lectiu o comunitat d'individus pròxims, convivents o veïns adults, quan creixia, se subdividia, per mor de perdre l'esperit democràtic, tot mantenint un nombre màxim, raonablement petit, d'individus en cada comunitat, i es creaven subjectes col·lectius o comunitats d'ordre superior o comunitats de comunitats adultes, també veïnes, confederacions territorials creixents d'àmbit cada cop més ample i, normalment, amb lligams cada cop més laxos, com faran els romans amb la Lliga dels set turons, o els llatins amb la Lliga llatina on estaven inclosos els romans, els grecs amb les seves Lligues de dotze ciutats, anomenades *anfíctionies* (Antela, Mícale, Cnidos...), els jueus amb la Confederació de les Dotze Tribus d'Israel (Gn 35, 22-26), les Dotze Tribus àrabs d'Ismael (Gn 25, 13-15), les Dotze aramees de Nahor (Gn 22, 21-24) o les grans Confederacions de pobles germànics, eslaus, amerindis, etc. Fou una confederació concreta força modèlica la catalano - aragonesa i n'és encara ara l'helvètica. La laxitud dels lligams mutus en el cim de les confederacions provenia del fet que quan més alta era la comunitat de comunitats, quan més territori abastava, menys competències tenia cedides des de les comunitats immediatament inferiors i en darrer cas des dels individus, base de totes les comunitats i arrel de tota sobirania (responsabilitats i drets), sempre sota el guiatge del principi de subsidiarietat.

Observem en el camp filològic indoeuropeu que en els temps més antics es compleix el principi de desenvolupament de l'organització comunitària de baix a dalt segons nivells subsidiaris, amb alguns graons intercalats, propis de cada lloc, i trobem sèries paral·leles de noms de comunitats humanes creixents, transversalment coincidents en llurs arrels:

- A) Comunitat de convivència, llar, família: *dam* en sànscrit i irani, *dómos* en grec, *domus* en llatí. Arrel *dm-.
- B) Comunitat de famílies veïnes, veïnat, barri: *vis* en sànscrit i irani, *oikós* en grec, *vicus* en llatí. Arrel *wk-.
- C) Comunitat de barris veïns, clan, petita nació, municipi, vila: *jantu* en sànscrit, *zantu* en irani, *genos* en grec, *gen(t)s* en llatí. Arrel *gn-.
- D) En comunitats més grans ja se separen les llengües. Els orientals parlen de país o poble sota la mateixa arrel: *desyu* en sànscrit i *dahyu* en irani (arrel *ds-). Els occidentals intercalen una comunitat de municipis o "comarcal": *fratría* en grec i *curia* en llatí, E) posen com a comunitat de comarques, tribal o "regional": *fylé*

en grec i *tribus* en llatí, i F) i designen com a comunitat de tribus o regions, país o poble: *ethnos* en grec i *natio* en llatí.

Així en català actual podríem seqüenciar les comunitats encavalcades ascendents aixecades com castells humans sobre la meua persona: individu: Lluís Maria – llar: Xirinacs i Damians (A) – barri: Gòtic (B) – municipi: Barcelona (C) – comarca: Barcelonès (D) – regió: Metropolitana (E) – país: Principat de Catalunya (F) - ..., entenent sempre que no es tracta de demarcacions segons criteri territorial ans de comunitats humanes socialment definides i compromeses... si és que realment existeixen.

El conjunt social així organitzat fou anomenat, en grec, *demos* i, en llatí, *populus*. I constituïren l'àmbit públic, la *res – pública* (del llatí *populus publicus*, poble adult), la cosa pública, que també podríem anomenar la **demòtica**, si en comptes de derivar la paraula del llatí la derivem del grec. Avancem ací que aquest meravellós domini públic, malgrat ens sembli el contrari, és el gran desconegut. Pràcticament ha desaparegut avui dia, devorat d'una banda per les monarquies absolutes (estatalistes) de l'edat moderna i de l'altra per la Modernitat (liberal) de l'edat contemporània la qual, malgrat seguir profundament liberal (neoliberalisme) no ha cessat de fer créixer el procés centralista de l'estatalització a benefici d'alguns pocs individus dominants. Sargó I (2350 aC. aprox.), en iniciar la grandesa de Babilònia (la primera “megàpolis” de la història) amb les despulles de les altres ciutats (“polis”) mesopotàmiques. Funda alhora el primer imperialisme –comunitat dominadora de les altres- i, fins a avui, la lluita de classes, instal·lada permanentment en la història, recrea la institució original (*Urstaat*), essencialment coactiva, de l'Estat absolut. Tant els grecs com els llatins, com abans i després tants altres, superat un dur període feudal guerrer inicial de senyors de la guerra i reis, recuperaren en bona part l'antiga institució republicana de la democràcia, que és “la força del poble” organitzat, com he dit, en comunitats creixents, l'àmbit públic, el *demos*, que s'expressava, debatia i decidia mitjançant l'assemblea popular, anomenada *ekklesia* (en grec). L'àmbit públic (*demos* en grec i *populus* en llatí), en les coses importants controlava l'àmbit oficial, la *polis*, en grec i *senatus* en llatí. L'Estat, ara ja no absolut, era constituït pel legislatiu *senatus*, en llatí, i *boulé*, en grec, i l'executiu, els magistrats. És, doncs, costum d'anomenar **política** tot el referent a aquest àmbit oficial. Aquest Estat, en el millor dels casos, es conserva. En el pitjor, apareix de nou el guerrer, el dèspota, el tirà, el rei, l'emperador absoluts. Aquestes democràcies republicanes mixtes (*polis kai demos, senatus populusque,...*), que també funcionaren a la Itàlia medieval, anaren caient, negades per la marea creixent dels nombrosos moviments de pobles desarrelats o dels individus perseguits o venuts com esclaus, causats per les guerres inherents a l'establiment dels grans imperialismes històrics (babilònic, egipci, persa, macedoni, romà, àrab, mongol, turc, i els europeus i americans dels darrers temps). La societat es va transformant de poble en massa (*plethos*, en grec, *plebs*, en llatí). Grans masses inorgàniques de “ciutadans” uniformitzats (plebs), que han perdut el nom dels pares (patriciat), d'un costat i poder absolut (imperialisme), de l'altre, es criden entre ells i s'han de menester l'un a l'altre. Tot i que la massificació és causada per l'imperialisme, entre tots dos devoren l'àmbit públic. En especial, l'àmbit estatal o polític absolutista s'apropia del títol de “públic” (malgrat la paraula derivi de “poble”), i anomena públiques l'economia, l'ensenyament, la sanitat, els mitjans de comunicació, l'opinió que són avui estrictament estatals. Ell mateix, l'Estat, s'autoanomena Nació i de la politocràcia en diu actualment democràcia.

Si fem una mica de cronologia aproximativa, podem dir que en tot el paleolític hi hagué només demòtica, assemblees de base d'individus adults i assemblees d'assemblees, més estables a prop de la base i menys en les altures de gran abast. El mesolític fou temps de guerres inacabables, lleugerament endolcit finalment per un primer feudalisme polític absolut. El neolític (des del 8500 aC. aprox.) fou a Mesopotàmia el moment del primer assaig de convivència entre la política heretada que va perdent el seu rostre inhumà de l'absolutisme i una demòtica que es va recuperant amb dificultat i que provenia de les etapes més antigues de la humanitat. Després del nous feudalismes de les edats del segon bronze i del ferro, reapareix a Grècia, a Roma i, després de les invasions germàniques, a moltes ciutats medievals europees la coexistència, més o menys harmònica, entre poble i Estat. Els grans imperialismes europeus de l'edat moderna destrossen –per exemple les nostres guerres de Germanies- els esforçats intents democratitzadors de l'edat mitjana –per exemple el Consell de Cent de Barcelona-. I arribem al lloc on havíem començat. L'edat contemporània, l'edat de la Modernitat, de la Il·lustració, del Liberalisme cerca de donar tots els drets a les masses de *citoyens*, com antany els emperadors romans, quan generalitzaren a tot l'imperi els drets de “ciudadà romà”. Comptem cofois amb la solemne Declaració dels drets de l'home...massificat. Les assemblees, el moviment obrer, les migracions laborals, els sindicats amb les seves vagues i les organitzacions juvenils d'anarquistes, comunistes i feixistes ho són de masses. Es massifica la producció, la comunicació, el lleure, el consum. També els partits polítics, amb les seves convencions i manifestacions, esdevenen partits de masses. La “tribu” ha estat esborrada del mapa de la terra. Els mitjans actuals de comunicació de masses em colpeixen amb una tragèdia que passa a Filipines, però m'encobreixen la tragèdia que viu el veí del pis de dalt de casa meva. El polític s'adreça a milions de telespectadors en una presentació programàtica electoral, però no gosa creuar els cinc metres que, en el replà de l'escala, el separen del veí i tustar la seva porta per explicar-li la seva proposta política.

Tractem d'aprofundir una mica aquesta “carta robada” de damunt la taula de la societat humana. La comunitat de vàries famílies veïnes, té un nom en grec: *oïkos* o *oikía*. Tardanament (a partir de l'historiador Xenofont 430-354 aC.) equivaldrà a *dómos* (gr.), *domus* (ll.), “casa”, la comunitat bàsica de convivència familiar o el seu habitatge material. Però, la comunitat unifamiliar fou un invent tardà i decadent en la llarga història de la humanitat. En origen, *oikía* equivalia a una petita nació d'entrepresents, a una comunitat de famílies veïnes, a un barri, i al “bé comú” o la “cosa pública” d'aquella comunitat. El repartiment equitatiu del bé comú prenia el nom d'*oikonomía*, “economia”. La difícil comunitat de comunitats, tal volta de tradicions diferents, s'anomenava *oikumene*, “ecumene”. Avui dia, el tractat de la comunitat universal, entre humans i la resta de la natura, reb el nom d'*oikologia*, “ecologia”. Hem vist com de la mateixa arrel indoeuropea *wik- ve la paraula irànica i sànscrita *vis* i la llatina *vicus*. I totes volen dir la mateixa cosa: comunitat de famílies, veïnat, barri. Quan els romans arribaren al territori ibèric dels *ausetani* (“osonencs”), de la plana de Vic, trobaren en el seu centre un petit veïnat de població autòctona, i l'anomenaren *Vicus*, veïnat per excel·lència, ben avingut? No els costà gaire el bateig perquè en l'idioma bascoibèric del país, el poblat es deia *Ausa*. I, fins i tot avui, en basc, *hauza*, vol dir “veí” i *hauzune*, “barri”. Així Vic és *Ausa* catalanitzat i el nom de la comarca d'Osona és la catalanització d'Ausona. Qui conegui la comarca d'Osona -tota ella tancada per muntanyes altes, que atrapen la boira dies i dies sense deixar-la escapar -, comprendrà que és un lloc on la gent està “condemnada” a entendre's, com en un vaixell a alta mar. La incomunicació amb l'exterior propicia la comunitat interior, així com l'excés de

comunicació actual la destrueix.. De *vicus* surt *vicinus*, i de *vicinus*, *vicinilla*, de la qual n'ix per contracció la romana “vil·la” o simplement la nostra “vila”. Hem arribat, doncs, a la noció de veí, la persona propera, el pròxim, el proïsme, el “germà”, l’“altre”, el que és a prop i és consciència vivent com jo, sigui individu, sigui comunitat, sigui nadiu, sigui sobrevingut, mentre s’hagi apropiat o es mantingui a prop amb amor. Doncs, bé, cal estimar el proïsme com a un mateix. Ja ho deia en l’antigor el Levític (Lv 19, 18, 33-34). En el segon testament (I Joan 4, 20), és sinònim d’estimar el “Pare”. Fins i tot, en una forma difícil d’entendre i que caldrà explicar, l’evangeli de Mateu (Mt 5, 43-48) ens diu, a més a més, que hem d’estimar el proïsme ni que sigui enemic!

I, tanmateix, s’ha perdut el veïnatge, i s’ha endut l’agermanament i la concòrdia que produïa o de la qual n’era el producte. Amb els grans egoïsmes col·lectius dels imperialismes iniciats fa més de quaranta segles i amb els grans egoïsmes individuals del liberalisme i de la Modernitat iniciats fa més de dos segles hem perdut l’esperit de cooperació i l’hem substituït per l’esperit de competició portat fins a l’extrem.. Dins del nostre cervell antany hi havia un gran espai per als afers i per als interessos de les col·lectivitats concèntriques a les que hom pertanyia des de la de la llar fins a la universal. En els orígens també hi havia competició, però era equilibrada amb una bona dosi de cooperació, especialment en les coses més importants. Ara, sobre tot a occident on el liberalisme ha nascut i ha posat fondes arrels, tenim pràcticament tots el cervell mutilat. No acollim l’altre com a nosaltres mateixos. *Homo homini lupus*. Tenim el cap ple a vessar de gustos, interessos, béns propis. Tenim el cor ple d’enveja, gelosies i orgull propis. S’ha perdut la comunitat. Aquesta paraula no ve de *cum unitate* (“amb unitat”), ans de *cum munere* (“amb regals, amb ajuda, amb protecció”). Cal entendre-ho bé. Un conjunt matemàtic és format d’elements homogenis i iguals: d’unitats. Una comunitat és formada de veïns heterogenis i diferents: de singularitats. Les primeres es poden sumar, calcular-ne el tant per cent, etc. Les segones no. Cada singularitat és un món diferent. Hi ha més. En un conjunt homogeni el tot és la suma de les parts. En un conjunt heterogeni els elements no es poden sumar. En una comunitat el tot és una nova singularitat, una nova i superior persona col·lectiva, que supera la suma de les seves parts. El liberalisme homogeneïtza els individus i els conjunts, els massifica dins de cada nivell. Es parlarà de classes socials. Els que així parlen potser ignoren que vol dir en matemàtiques “classes d’equivalència”. Són la base de l’aritmètica.

L’enciclopedisme intenta aplicar la matemàtica a la sociologia i així convertir-la en científica. Això, en part és bo: igualtat de drets, càlcul científic de l’economia, una certa prospectiva de promigs i una certa “democràcia” quantitativa percentual a partir del principi de “cada persona, un vot” per a eleccions i referèndums, etc. Però provoca un efecte pervers. Massifica els individus i massifica els col·lectius. Ja n’he parlat. A principis del s.XX fou l’hora de les masses, lliberals, comunistes, anarquistes i feixistes, com deia J.Ortega i Gasset a *La rebelión de las masas* (1930). Georges Bernanos, desenganyat de les seves anteriors conviccions fascistoides, avisa als bisbes francesos, en el pròleg del seu llibre *Les grands cimetières sous la lune* (1938), escrit tot fugint cap a França, amb el seu fill ex-falangista, de la Mallorca franquista sanguinària, sobre el greu perill de massificació que corre l’Europa del seu temps. Les masses són cegues, deia, i qualsevol “il·luminat” amb “carisma” les pot dur a la seva destrucció. Després vindria la segona guerra mundial.

Però la massificació de la societat no és l’únic efecte pervers de l’individualisme social. N’hi ha de pitjors. Un, és que l’egoïsmes fabrica col·lectius perversos, que només se sostenen per la coincidència dels interessos dels seus components. Un col·lectiu fundat

en la competició i en la rivalitat és un col·lectiu pervers. El millor exemple és el de les Societats Anònimes. Els accionistes, - i els treballadors- sempre estan disposats a abandonar-les quan les conveniències particulars així ho demanin. No hi ha Persona col·lectiva. Sols hi ha Anonimat i lluita pel poder. La mateixa cosa podríem dir d'una "Comunitat" de "veïns". Els estadants viuen en una mateixa casa per pura conveniència particular i marxaran també quan els convingui. Les reunions –avui obligades i vinculants per llei- són un autèntic martiri. Estem tan acostumats d'anar a la nostra que la major part de col·lectius són falses comunitats i la llei els converteix en presons suportades amb la passivitat característica de les masses, mentre no arriba el moment de l'escissió o de la revolta enfollida i, sovint, suïcida. "Comunitat" vol dir "avançar-se un a l'altre a honorar-se, fer-se presents gratuïts i graciosos (la "gràcia" de la comunitat), servir, no voler figurar, lliurar-se generosament a cadascun dels altres i al conjunt. Comunitat vol dir cooperació, consens, concòrdia, comunió i unanimitat (en el cas extrem). Comunitat vol dir ànima, consciència, llibertat, informació, responsabilitat, persona comuna. El món egoista només fa aquesta "guerra de regals" expiatòriament i compulsivament per les festes de Nadal i, encara, en la forma degenerada d'un consumisme, industrialitzat i comercialitzat, descarat i "desgraciat": quantitat de regals, alt preu per als que puguin pagar-lo i enveja i vergonya per als que no. Si manava el poble, *populus*, *demos*, tindríem "democràcia", però atès que mana la massa, *plebs*, *plethos*, tenim "plethocràcia". No tenim ni "síndics de greuges", ni "defensors del poble", tenim "tribuns de la plebs", de la massa

Un altre efecte pervers de l'individualisme modern és que la lluita de classes esdevé una "guerra **civil**" de classes. Cada individu és un enemic que pot interferir en les meves intencions. Com deia Hobbes, "tots contra tots". Tots competint per pujar i situar-se. Aquesta guerra podreix totes les relacions humanes, l'amor, el parentiu, el veïnatge, la companyonia en el treball, l'amistat. Davant d'aquest desori l'única solució, com ja deia el mateix Hobbes, és el *Leviatan* –l'Estat-. I –ho dic per si algú encara no ho sap -, l'Estat, l'àmbit oficial, és, per definició, coacció, el monopoli social de la coacció, de la violència. És el signe del fracàs comunitari. Quan no ens entenem, quan l'àmbit públic no reïx a autogovernar-se, fem lleis vinculants, coactives, violentes. Amanides amb una administració executiva, una policia, una judicatura, unes presons i, en darrera instància, un exèrcit. És bo –matemàticament- que la llei reflecteixi la voluntat de la majoria. Però aquesta també podria assolir-se sense llei, per costum acceptat amb excepcions de seny. La especificitat de la llei rau en què és obligatòria, coactiva. La Màquina legal vetlla per nosaltres! *Anima ex machina*. Nosaltres deleguem, proporcionalment al número de massa ciutadana, uns pocs Mecànics –els diputats legislatius- per a què en tinguin cura i... nosaltres als nostres negocis! Aquest Estat és la *polis* grega o la *civitas* llatina. Una dóna nom a la Política, a la policia i l'altra, a la Civilització, al civisme. És simptomàtic que els grecs parlaven, per exemple en referir-se a Atenes, de *polis kai demos*, però nosaltres només recordem les "polis gregues" i hem oblidat els "demos grecs". Sembla que Plató deia que la política és massa important per deixar-la només en mans dels polítics. Recordem que a l'imperi romà, ciutadà romà volia dir tothom que tenia els drets –iguals- dels altres, fos romà o de Tars com Sant Pau. Recordem que quan els revolucionaris francesos canten llur himne, no parlen mai de poble i sí només de *citoyens*, i que no és refereixen només als parisencs ans a tots els francesos. Caldria fer esment que ciutadà, en el fons, no és l'habitant d'un municipi gran, com es fa creure a la gent. **Ciutadà és el sotmès a un Estat**. En els passaports "ciutadania" no vol dir el municipi, la "ciutat" on habites, ans l'Estat al qual pertanys. (Espanya ho embolica més i en diu "*nacionalidad*"). Els revolucionaris francesos no es conformaven a somniari en

un Estat francès i una *Cité* francesa més enllà de París. Somniaven racionalment en un Estat únic mundial governat per la deessa Raó i la feina de l'establiment del qual fou encomanada a Napoleó Bonaparte. La Raó abstracta (*polis*) per damunt de la Natura concreta (*demos*). De *natura*, surt *natus* i d'ací surt *natio*, “nació”. En alemany, “ciutat” és *Stadt* i “Estat” és *Staat*, ambdues de la mateixa arrel. En un diàleg televisat, entre Ricard Bofill i Oriol Bohigas, a l'entrada del Parc Güell de Barcelona, a propòsit de l'any Gaudí – 2002, deia el modern Bohigas, gran arquitecte, gran urbanista i regidor d'obres públiques de l'ajuntament de Barcelona, que s'ha acabat el poble, ara tot és ciutat, amb gran alegria per part d'ell. Diu: “per sort han desaparegut els veïns, ara pots tenir una sorpresa a cada cantonada”. Ja, abans d'ell, l'il·lustrat Pasqual Maragall, alcalde de Barcelona, sempre propicià el poder de les ciutats (*polis*) enfront del poder dels pobles (*demos*, *natio*) i ha empès a la formació de la unió mundial de grans ciutats. El racional filòsof Karl Popper, a més de defensar l'obertura de les ciutats, critica el tancament propi dels tribalismes i causant de tantes guerres. Potser no se n'adonen tots ells que la ciutadania, la condició de sotmetiment a l'Estat, és la guerra permanent (la falsa pau), vista des de la part dels vençuts resignats. El poble degenera en massa i la massa, per a que no esclati, ha de menester un Estat poderós, més poderós que qualsevol dels seus membres i, fins i tot, que llur suma.

Un quart efecte pervers, des del començament dels imperialismes, és que l'Estat no baixa del cel, *Machina ex Deo*, per la “gràcia” de Déu, sinó que, pràcticament sempre, **l'Estat és dels individus o grups més poderosos**, amb major o menor maquillatge. Sembla que Plató deia que no hi ha cosa més privada que l'Estat: a) perquè és d'uns pocs privats i b) perquè priva als altres d'allò que ell en guarda el monopoli. Alguns individus o col·lectius i l'Estat formen un bucle estrany, sovint ben amagat, a l'esquena del poble orgànic, si és que en queda. Aquesta aliança contra natura acaba per devorar tota resta de veïnatge, de tribalitat o de comunitat. “Convé que tots morin per a la salvació d'un”. No cal dir que també l'Estat es desgrana en part a tots els nivells comunitaris. El cap de casa –quan cal- és l'Estat (sovint matusser patriarca) a la llar. L'ajuntament de barri o de municipi és llur Estat (sovint groller cacic). El consell comarcal, l'és de la comarca (actualment polititzat a l'extrem). I així successivament la Generalitat a Catalunya. (Els Països Catalans no tenen Estat i tenen prohibit tenir-ne constitucionalment). L'Estat espanyol. Brussel·les a Europa. L'ONU al món. Sovint molts d'aquests nivells són ocupat per tirans i dèspotes. Majoritàriament ens hem acostumat a pensar que l'Estat assumeix la màxima responsabilitat de la comunitat i que, per consegüent, disposa de les màximes potestats. L'Estat, en canvi, hauria de ser l'últim recurs –un autocàstig - a les desavinences comunitàries insolubles davant de problemes de solució molt urgent. Sempre en actitud de servei substitutori, provisional i revocable en qualsevol moment. Sempre exercint la seva autoritat (coactiva) cenyit estrictament a les competències cedides en el marc temporal estipulat. I, sempre, controlat i voluntàriament legitimat per la Persona comunitària del nivell corresponent.

Erròniament creiem que l'Estat és sobirà (té la plenitud de drets i deures) respecte de la seva corresponent comunitat. Ens hem avesat, entre tantes altres corrupteles antidemocràtiques, a què l'Estat i absurdament en especial l'Executiu, es reservi el dret a la iniciativa legislativa, que és rigorosament responsabilitat de l'Assemblea pública. I no. Qui és sobirana és la Persona comunitària, expressada per l'Assemblea de veïns individuals a la llar i de veïns col·lectius a la resta d'Assemblees. L'Assemblea de barri és una Assemblea de llars veïnes, l'Assemblea de municipi és una Assemblea de barris veïns, etc. Per tal de què l'Assemblea sigui legítima, hi són cridats tots els veïns de la

seva comunitat, sempre que en assemblea posin els interessos d'aquella comunitat per damunt de tota altra influència o ingerència, sempre oberta al bé comú de les comunitats superiors més amples a les quals pertanyen lliurement... i corresponsablement. Altrament, o són ignorants i cal que l'Assemblea els informi adequadament abans de donar-los plena participació o són enemics i cal tractar-los com a allò que són (vegi's més avall el tractament no violent dels enemics). Els individus, directament, només poden exercir els seus drets i deures a nivell d'Assemblea de llar. Però no oblidem que són a la base de totes les decisions de l'altura. La idea liberal i moderna que cada individu francès, des del seu vot massificat, pot influir directament en l'elecció de la presidència de la seva república és un fals mite. La cinquanta milionèsima de vots desordenats, entròpics, no val res. Uns vots cegament (estadísticament) neutralitzen els altres. Un petit grupet ben cohesionat (antientròpic) val més que milers de vots no cohesionats, sense voluntat conjunta. I si no, que ho preguntin als quatre accionistes confabulats que, a més, acostumen a controlar el consell d'administració, en tantes grans societats anònimes d'accionariat popular.

L'Estat, malgrat es digui per tot arreu el contrari, no és sobirà. Cal que estigui sotmès a l'Assemblea de veïns corresponent. L'argument principal indiscutible de dret és que en totes les Constitucions que s'han donat tots els pobles que es volen considerar democràtics, el **primer** article ve sempre a dir: "*l'arrel de tota sobirania rau en el poble i tots els poders de l'Estat emanen del poble*". El dret és la coacció, és la injúria. La Constitució, màxim dret és la màxima coacció: *summa lex, summa injuria*. Els coactors, en posar-se a escriure coaccions, conscients del seu paper, s'autocoaccionen en el primer article no fos cas que... I, sí. És el cas. En l'articulat que segueix tot acaba en una pura usurpació o segrest de la sobirania per part de l'Estat. El tronc gruixut de l'Estat i el brancom de les administracions són tallats de la seva soca, del poble. El suplanten, el mantenen en la desinformació, no li permeten formar opinió pública, li redueixen al mínim la participació, misericordiosa i sovint només consultiva, li prenen la iniciativa legislativa (permís per a coaccionar) i el control de l'Executiu, i li suprimeixen la darrera instància que exigeix la vera sobirania. Quan es tolera una assemblea del que sigui, podeu estar segurs que prèviament el poder ho ha previst tot per evitar ensurts. Fins i tot en aquelles assemblees de selectes que són el Congrés i el Senat (ho sé per experiència directa) quan se celebra el ple –sobirà?- ja tot és lligat i ben lligat en la junta de portaveus (si pensem bé) o més endarrera (si pensem malament). Tot igual, igual que en les assemblees d'accionistes de les empreses.

Crec necessari en aquest punt introduir la noció de "troncalitat" o de "radicalitat". És relacionada amb la noció de "sobirania". Si gaudim de llibertat d'associació, implícitament estem dient que cada associació és sobirana a propòsit del seu objecte. És indiferent que l'objecte sigui lúdic, laboral, polític (partits), cultural, cívic, religiós, econòmic, científic, amistós, serveis d'ONG's de tota mena, etc. Cada associació és mestressa dels seus destins, és mestressa en allò al qual és destinada, el seu objecte. L'harmonització democràtica dels objectes determinats dins d'objectes més amples cal fer-la a base de xarxes federatives, que la tradició anarquista anomenava "sindicats", ascendents fins a arribar, per evitar el corporativisme, a l'objecte general de la societat ben ajustat per un sindicat o xarxa generals o una Administració general verament democràtica autogestionada. Que és la mateixa cosa. La CNS franquista era un sindicat general però controlat per l'Estat. "Sindicat" ve dels mots grecs *syn* i *díke*, i vol dir "conjunció ajustada". El cos social, format per totes les associacions amb objectius determinats, cal que sigui un cos sa, ben ajustat i, per tant, fort. Igual com ara fan els

sindicats obrers, el sindicat general o xarxa global d'entitats constituïran un formidable "grup de pressió" per frenar el poder "rebel" de l'Estat. Aquest gust pel poder, tastat per les entitats, les fa geloses de mantenir en exclusiva o en règim de predomini, la representació de la participació ciutadana, com es diu impròpiament avui dia, i mostren una gran fredor davant la constitució d'assemblees. Amb les entitats esmentades encara no hem arribat a una mena d'associació, avui dia socialment rara, de la que en vull ara parlar: la comunitat troncal o radical o de socarrel. La raresa ideològica rau en què el seu objecte social és el subjecte social. Tant en la gramàtica com en la vida real mai un subjecte pot ser objecte. Quan observes l'observador el mates com a tal i el converteixes en observat. El subjecte és un gènere, a part, de la realitat, irreductible a objecte. El subjecte no és una cosa, un cos. El subjecte o persona social o associació es pot dedicar a quelcom objectiu de ben definit. El resultat és una comunitat especial, sectorial, brancal, transversal, etc. Sobirana en el seu interior, en el seu objecte i en les seves aliances, sindicacions i enxarxaments objectius. Com a subjecte que és quan més democràtica, cooperadora, concordant, consensual sigui internament més ferma i més sana serà. Però hi ha unes comunitats més naturals, més radicals, troncales, que **són**. Simplement són subjectes col·lectius, fundats en subjectes individuals sense objectiu predeterminat. Equivocadament, per la mania objectivadora del cientisme il·lustrat, se les anomena comunitats territorials. Però no és el territori qui determina aquesta mena de comunitats.

Una comunitat troncal o radical, - si voleu definir l'indefinible, l'inobjectivable- es determina per l'**assumpció de la responsabilitat global** o general o total sobre els subjectes que la formen. "En la salut i en la malaltia, en la joia i en la tristesa, en la riquesa i en la pobresa, en la joventut i en l'ancianitat, en la vida i fins que la mort ens separi". Això no té res a veure amb el territori. Alguns gitanos són encara nòmades, no tenen territori definit i, tanmateix, conserven amb alta intensitat el costum de funcionar com a comunitats troncales. Entre nosaltres això es conserva encara prou bé en la comunitat de llar. Quantes famílies senceres s'han vist obligades a desterritorialitzar-se i no per això s'ha destruït la seva comunitat. Però, per les raons adduïdes a l'inici d'aquest article, l'Estat totpoderós i el liberalisme sense rostre humà, han destruït i no han permès, per damunt de la llar, de reconstruir-se a aquestes comunitats, única arrel sana de l'arbre social. L'Estat liberal i els monopolis privats han permès -i no sempre ni en tot cas- l'associacionisme objectiu perquè, en ser objectiu, és controlable (per les armes, pel diner, per les lleis, per la publicitat, etc.). "Vols això?, doncs, fes allò!". Les entitats i associacions *cíviques* són consultades, cridades a participar en les decisions institucionals. Es nomena un *síndic* de Greuges cívics. El perill, en canvi, de les comunitats troncales (llar, barri, municipi, etc.) per al sistema establert és que és interior, subjectiva, de "psíquica social", només basable en el diàleg, en el consens, en la convicció, en la concòrdia, en l'amor, no en el poder, el temor i la coacció. Una llar basada en la coacció és un desastre. Igualment es pot dir de la resta de comunitats radicals. No són regulables com les associacions objectives o sectorials. Caldria que en fossin les reguladores. Oi que la Generalitat de Catalunya no és a la llista oficial d'associacions de la Generalitat? Ella apunta, no és apuntada. Doncs, la inexistent Assemblea de Catalunya hauria d'inscriure la Generalitat com una entitat -diguem-ne més respectuosament Institució- de la seva llista pública, no oficial. Conclusió fonamental: l'assumpció del deure de la responsabilitat global, indeterminada, total, dóna el **dret de la llibertat global**, indeterminada, total. I d'això se'n diu sobirania radical, general, global. Com el fill quan madura s'emancipa en tot dels pares i esdevé sobirà de si mateix davant de tot el món, així una comunitat que ha madurat s'emancipa

de la que li ha fet de mare –o de “madrasta”- i esdevé sobirana de sí mateixa i davant de tot el món. En aquest sentit són sinònimes les paraules: emancipació, alliberament, autodeterminació, autonomia, autogovern, independència i sobirania.

Fóra bo de parlar del procés evolutiu d'una comunitat des que neix fins a la seva majoria d'edat, quan s'emancipa i esdevé àmbit públic de ple. No ho faré per mor d'allargar-me massa. ¿Estan els PP.CC. reiniciant el seu procés maduratiu? Però cal deixar clar que allò que estic postulant és: Assemblees d'Assemblees de comunitats de comunitats constituïdes amb l'única relació de bon veïnatge i amb responsabilitat radical total. **Aquestes Assemblees, com a tals, no han de ser professionals de res. Tot ho faran fer a les associacions definides per objectius. Però elles triaran i decidiran en primera i darrera instància.** Les associacions objectives i les comunitats subjectives són de natura essencialment diferent i per consegüent no es poden barrejar, no es poden mesurar pel mateix raser. Millor, les subjectives no es poden mesurar, són mesuradores. Això ho dic per la llarga experiència que tinc després de moltes dècades d'intentar harmonitzar la lluita social contra el liberalisme estatalista. Des de l'u de gener de l'any 2000, en què em vaig plantar a la Plaça de St. Jaume de Barcelona, demanant l'Assemblea d'Assemblees dels Països Catalans, he vist que la majoria dels meus col·laboradors, que m'han ajudat a dur endavant la campanya “Jo també em planto, cap a l'Assemblea dels PP.CC.”, no entenien aquesta separació de l'àmbit objectiu i el subjectiu. La barreja dels dos àmbits afavoreix la cultura objectivista dominant i acaba tractant les Assemblees radicals com a associacions controlades per la Conselleria d'Interior.

En la gran experiència de l'Assemblea de Catalunya (1971-1976), dirigida en bona part des de la mentalitat politicista (coacció) executiva (objectiva) de partits aleshores clandestins, es barrejaren Assemblees troncales (A. De Cambrils, A. Del Vallès Oriental, A. Del Bages, A. De les Terres de Ponent, etc.) amb associacions, entitats, sindicats, partits, Col·legis professionals, etc.. El resultat fou una manca de democràcia manifesta motivada pel control de les associacions i entitats que tenien alguns partits. L'Assemblea híbrida de Catalunya no fou mai sobirana, autogestionària. Si, potser, atesa la seva immaduresa inicial, hagué de menester d'una certa paternitat o maternitat de part de “bons” polítics, ningú no podrà explicar mai des de la democràcia, perquè alguns partits decidiren matar-la en plena “eufòria juvenil” de creixement, i així ho feren. La “Crida a la Solidaritat”, deu anys després, en plena eufòria, també fou matada per un altre partit. Deu anys després, un altre partit matà l'“Assemblea d'Unitat Popular”. I les restes més aprofitables de les dues últimes experiències, que m'han ajudat a posar en camí l'Assemblea dels Països Catalans, també se m'han separat per fer una mena de partit i no veuen clar que les Assemblees hagin de ser radicals i separades de les sectorials, etc. No acaben de veure que, si es dona entrada a les associacions especials, la representativitat clara desapareix, i que cada comunitat ve representada a l'Assemblea transversalment per munió d'entitats, potser creades per un mateix partit; de vegades, entitats només d'un o de dos membres, que, a més, poden figurar en diferents entitats, amb interessos parcials competitiu, etc. ¿No vota cadascú de nosaltres independentment, pel sol fet de ser persona, en les consultes de la democràcia selectiva actual? Per enfrontar-nos a l'Estat-Leviatà i als particulars, de vegades més Leviatans que els Estats (p. ex.: la petrolera “Exxon” remena més capital que Xile), ens cal **un doble exèrcit ben articulat, ben avingut i ben distingit**: la Xarxa General d'Associacions Especials i l'Assemblea General d'Assemblees Troncales una manant des de l'eficàcia en les qüestions socials objectives, l'altra, des de la llibertat en les

qüestions socials subjectives i, les dues, coordinades, com el meu cos i la meva ànima, en les qüestions mixtes. Les dues, plegades però no confoses, formen el conjunt de l'àmbit públic de la societat humana.

Les Assemblees no són propietat de ningú, de cap partit, entitat o moviment. Són només d'elles mateixes. Tothom, que estigui ben disposat, és cridat a fer Assemblea de llar o a representar qualsevol de les Assemblees del gran arbre en l'Assemblea del nivell immediat superior. A part, qui sigui membre d'alguna entitat, podrà usar a la Xarxa la seva sobirania en l'aspecte o sector d'especialitat que exerceixi. Tots són cridats al banquet, a la festa social, a la Germania o a la Fraternitat, al bon veïnatge i a la concòrdia, a la bona salut de la psicologia social. Però, i permeteu-me que em queixi amargament, em trobo la sala només plena de coixos, pobres, bornis, analfabets, cecs, marginats, sords, paralítics o esguerrats. La immensa majoria d'aquells que esteu carregats d'avantatges i privilegis socials, acadèmics, de cultura, de diners, d'eloqüència, de mundologia, de recursos, d'educació refinada, de relacions, d'alt coeficient mental o d'un físic enlluernador, els potencials o actuals guanyadors en aquesta societat egoista i cruel, aquestos no veniu, no us digneu parlar amb els que queuegen, no us feu amb els marginats, no voleu informar els desinformats, us reserveu la informació privilegiada, no voleu l'opinió plebea, no compartiu; en el millor dels casos protegiu, paternalistes els, per a vosaltres, desgraciats *minus habentes*. Quina por fa el contacte amb el poble baix. El poble alt s'ha enrocat, s'ha aliat amb els poders. Li fa vergonya esmentar la paraula "poble" i s'autoanomena "societat civil", que és aquella part del poble, ben pagada, que ha esdevingut paraestatal o paratransnacionals. Aquesta societat civil manté la separació de classe. Aspira a participar de la "joia" de pertànyer a la classe opressora. Està en perpètua competició, amb els de sota, amb els del costat i amb els de sobre. S'organitza en partits polítics (i en partits de futbol!), en empreses competitives econòmiques, en grups i grupets, dividits, tot i repetits, entre ells fins a l'infinit. I arriben a contagiar d'aquest mal els lluitadors contraris a aquest sistema de coses. Els partits parteixen, les Assemblees "ensamblen", engalzen.

No estic encegat del tot per no veure que l'assemblearisme no té els seus problemes, com, a la inversa, he dit al principi que la Modernitat té grans encerts. Si llegeixes, lector, poc a poc aquestes ratlles, veuràs que introdueixo correccions a l'assemblearisme tradicional per evitar alguns dels defectes detectats en la seva *praxi* històrica. Però, també el lector haurà observat que no demano un assemblearisme pur, ans una societat mixta que conservi allò bo tant de la Tradició com de la Modernitat. La lluita, la competència, el debat, la crítica i l'autocrítica, el contrast de parers, el conflicte són bons, no dolents. Esmolen el cervell i el cor, el *thinking* i el *feeling*. Però una societat d'estil darwinista que nega sistemàticament els valors contraris, la societat hobbesiana de la guerra perpètua de tots contra tots és una criminal caricatura humana. Ni els animals són així, ni els llops de Hobbes. La biòloga Lynn Margulis ha demostrat que en el regne vegetal i animal, si més no, la cooperació és un factor de progrés tant determinant com la llei del més fort. I una societat mancada dels valors de l'amistat, de la cooperació, de la recerca del consens, del diàleg, de la concòrdia, de la germanor és una societat monstruosa. Reclamo el reforçament de l'àmbit públic basat essencialment en la recerca del consens i en l'evitació de la coacció. Només allò consensuat en assemblea, després de bona informació i diàleg, pot ser acceptat com a opinió pública, com a decisió pública, com a bé comú, com a realitat comunitària substancial, com a quelcom que pot ser elevat a consideració d'assemblees més amples. Allò no consensuat resta de lliure acceptació per part dels membres de l'assemblea. I si allò no consensuat

es refereix a qüestions de conseqüències greus i urgents cal encomanar-ho, com a últim recurs a l'Estat coactiu, que imposarà la seva decisió o la seva llei d'obligat compliment. Però tendim sempre a recórrer davant l'Estat –com els nens petits recorren als pares- davant de qualsevol conflicte. Davant el conflicte només sabem anar al caos o a la llei, poques vegades a la tercera via de la conciliació, al consens. No tenim ànima personal comuna. Tot ho volem reglamentat, legislat. No volem un estat de concòrdia ans un estat de dret, sense buits legals de cap mena, que ens pugui animar a resoldre els nostres problemes comuns a les bones, conciliatòriament. Disposem de molt poca educació per a la recerca del consens i per al diàleg i l'acció social superadors de conflictes.

Ací em permeto demanar que s'elevi a categoria social de primera necessitat allò que s'anomena "mètode d'acció no violenta", teoritzat i practicat en la seva màxima profunditat per Gandhi, per evitar la confrontació destructiva o la submissió covarda davant l'enemic, davant el conflicte de voluntats, que sempre apareix en el tracte social. Tampoc ací podem fer-ne una exposició adequada per falta d'espai. Hi ha, tanmateix literatura abundant, a l'abast. L'essència de la no violència és una actitud personal, individual o col·lectiva, que ens fa sortir del nostre egoisme i ens ensenya i anima a estimar el veí, no només l'amic –això ho sap fer tothom-, sinó fins i tot i, en aquest cas, especialment, l'enemic. És l'aprenentatge per a la resolució dels conflictes socials. El mètode pràctic, ajudat per la imaginació creadora disposa de cinc eines principals:

- 1) la cooperació pública de cor i d'entrada amb l'enemic; fer-li confiança, tractar d'entendre'l;
- 2) la denúncia pública, tot assumint-ne les conseqüències, feta amb dolor i amor sobre allò que en consciència no es pot acceptar de l'enemic;
- 3) la no cooperació pública amb l'enemic, la vaga, la resistència passiva (és en rigor l'únic aspecte passiu d'un mètode que és molt actiu), sempre per convicció profunda i meditada;
- 4) la desobediència civil o transgressió voluntària d'una llei, reglament o ordre que es consideren injustos en consciència i atenint-se serenament a les represàlies;
- 5) la construcció de vies alternatives imaginatives, legals si es pot o no legals si no hi ha una altra sortida; "si no trobes camí, fes-te'l".

Cal que l'Assemblea estigui amarada d'un clima de diàleg, no de confrontació. Estem acostumats a què ens facin callar o a què ens deixin parlar en converses només en forma de debat – combat. Fins i tot la immensa majoria de jocs són de confrontació. Com frueix el Gran Germà tot contemplant les nostres lluites de gladiadors en el seu circ! I quan parlem estem acostumats a oblidar-nos del bé conjunt i a defensar al màxim el nostre interès particular. El nostre incipient moviment (provisional) per promocionar la constitució d'Assemblees, comença per aconseguir un enllaç (sempre provisional) en cada comunitat en vista a subdividir-la en comunitats menors veïnes i a integrar- la en comunitats majors, també veïnes. Quan hi ha un enllaç per a la major part de les seves subcomunitats, l'enllaç cessa com a tal, passa a representar la comunitat en aquella que té immediatament més amunt, i comença a funcionar una Assemblea incipient. Fem un exercici pràctic de diàleg per a obtenir consens. La conversa procurarà d'estar guiada, de comú acord, per uns consells que es recorden a l'inici de la reunió. Són aquests:

1. **Principi de cordialitat.-** *Maldarem per posar en comú allò que ens uneix, no en la unitat ans en la unió. Procurarem deixar fora allò que ens divideix, sense*

- amagar-ho. No alçarem la veu per introduir o imposar la nostra opinió.- Tots som criatures de l'únic univers conegut. Som persones humanes. Per damunt i més enllà de les discrepàncies, oferim a l'altre, fins i tot a l'adversari més perillós, potser denunciat en consciència per nosaltres, la nostra digna estimació com a ésser humà, tot apel·lant als seus sentiments més pregons.*
2. **Principi d'ètica.-** *No podem deixar fora del diàleg les nostres conviccions arrelades. Però les podem canviar per una nova convicció, o poden ésser perfeccionades o complementades davant de l'exposició de les conviccions dels altres.- Cal transcendir l'actitud oportunista d'aquell que va per la vida sense valors, sense punts de referència, o que els amaga als altres. La discrepància en el terreny dels valors obliga a aprofundir en els fonaments d'aquests valors.*
 3. **Principi de racionalitat.-** *No es pot bandejar de cap manera l'esperit crític del diàleg. Contra prejudicis, ni que siguin prejudicis científics, calen proves experimentals i argumentacions rigoroses. Tot allò que cau sota el domini de l'experiència cal que sigui comprovat empíricament. I tot allò que cau en el domini de la raó cal que sigui raonat correctament.*
 4. **Principi d'expressió.-** *Malgrat l'individualisme i la coacció permanent del discurs políticament correcte, parlarem amb llibertat i transparència i mirarem d'intervenir, tot i que ens costi, si som tímids, per tal d'aportar la nostra contribució al consens col·lectiu.*
 5. **Principi de brevetat.-** *El temps dels altres, tan com el nostre, és sagrat. Intervindrem de la forma més concisa i precisa possible. Ens cenyirem al tema. I, quan aquest sigui molt ample, evitarem anar-nos per les branques. És de savi encertar a seleccionar els mínims temes més determinants, saber elevar-se a la categoria per damunt de l'anècdota.*
 6. **Principi de disciplina.-** *L'àrbitre del fòrum vetlla les regles del joc. El moderador, el seu feliç desenvolupament. La disciplina, mínima, estricta i assenyada, referent al marc i als condicionaments d'una actuació, és la millor garantia de la llibertat d'aquesta mateixa actuació. La disciplina defèn la llibertat. Si ara el nostre cor no estigués bategant amb la precisió d'un rellotge, no podríem fer aquest fòrum.*
 7. **Principi de diàleg.-** *Sabem parlar. Cal, també, saber escoltar, amb ànim de comprendre allò que vol dir l'interlocutor, amb ànim d'aprendre allò que no sabem, d'endevinar allò que hi ha per sota de les paraules. No serem puntimirats en allò que s'ha dit. Retindrem la bona informació. Pensem que les interpretacions són sempre imperfectes. El ver diàleg és sempre un seguit d'endevinalles de cor a cor, mitjançant les paraules.*
 8. **Principi d'integració.-** *Al llarg de les successives intervencions anirem integrant allò acceptat que ja s'ha dit abans. Fugirem de diàlegs de sords, de repeticions, d'oposicions sistemàtiques. En el ver diàleg, a més dels interlocutors amb llur personalitat pròpia, pot aparèixer i és d'esperar que aparegui una nova i, potser, sorprenent personalitat col·lectiva que va més enllà de les voluntats dels participants i fins i tot que pot contradir-los amb llur aquiescència. Allò que és bo per a mi pot no ser-ho per al conjunt i viceversa.*
 9. **Principi d'obertura.-** *És fàcil que a la recerca del consens ens sentim inclinats a amagar els problemes i els punts de vista discrepants. Sobre tot a l'inici del diàleg intentarem obrir tot el ventall de punts de vista diferents i de qüestions inherents al tema de què es tracta, sense tancar les ferides en fals, sense por a la diversitat que es desplega davant nostre.*

10. Principi de tancament.- No obtenir cap mena de consens al final de la reunió pot ser revelador del fort esperit crític que regna entre els components. Però n'és també de llur manca de voluntat de sobrepassar l'interès particular en benefici de l'interès conjunt. En rigor no hi ha grup. No s'estima el grup. El consens és el grup, més enllà de la suma aritmètica de les opinions dels participants.

A la Ilíada (2, 362 – 363), Nestor diu a Agamemmnó: “Disposa els homes en *fýlon* (tribus, ara en diríem comarques) i en *frétre* (fratrics, clans, ara en diríem municipis), a fi de que la *frétre* ajudi a la *frétre* i les *fýla* a les *fýla*”. Émile Benveniste (*Le vocabulaire des institutions indo-européens*, Ed. De Minuit. Mayenne, 1980, I, pp. 317 – 318) afegeix: “Quan s'està en combat, cal que la solidaritat s'afermi entre els membres d'un mateix clan, de la mateixa tribu. Per a triomfar en el combat que és afer de tots, cal que l'organització de l'exèrcit es conformi als quadres de la societat: talment que n'obtingui la màxima eficàcia. Igual consideració es trobarà en texts antics de l'Índia i de l'Iran. Cal que cada grup social mantingui o reconstrueixi la seva unitat en totes les circumstàncies on la societat sencera sigui compromesa”. El poble unit naturalment, nacionalment, orgànicament –no mecànicament- mai no serà vençut. Això en vista a la lluita violenta. La germanor del bon veïnatge és en cara més essencial per assolir la vera sobirania, autodeterminació o independència.

Per tancar aquest article, aixoplugat sota les ales protectores de la revista lul·liana ALOMA, vull fer una breu recordança d'aquell pre-modern i pre-il·lustrat que fou el nostre Ramon Llull, primer filòsof medieval, prou valent per filosofar en llengua catalana, que parafraçant Gonzalo de Berceo, és *el román paladino / en el cual suele el pueblo hablar a su vecino*. A la nació catalana es parlava el català. Ara és obligat coactivament el castellà. Com a bon deixeble del *poverello* d'Assís tot i haver gosat incidir en les altures universitàries, polítiques i religioses, no abandonà mai la comunió feta de senzillesa amb el poble. Per això és, encara avui dia, una personalitat tan discutida i tan incòmoda. Però, fi i delicat com era aquell Mestre Il·luminat, per damunt dels límits nacionals lingüístics, defensà els tres grans idiomes –fraternals?- de les tres grans cultures veïnes en la Mediterrània: el jueu, el llatí i l'àrab. Fundà escoles per a ensenyar les tres llengües. Fomentà, tot enfrontant-se a l'ambient inquisitorial dominant, també com el seu mestre Francesc d'Assís, la bona entesa entre les tres cultures / religions. Escriví, en aquest sentit, un famós llibre ecumènic – cercador de l'ànima comuna de diferents nacions veïnes- *El gentil i els tres savis* (1273-75?). I, més tard (1294), en descobrir, mitjançant els seus viatges a l'orient, que la “família” mediterrània era més ampla, escriví la *Disputació dels cinc savis* (catòlic, grec, nestorià, jacobita i musulmà). El “gentil” (ell, dissimulat per mor de la Inquisició?), plorava desconsoladament per la desavinença dels savis. La *psykhe* col·lectiva mediterrània patia i pateix encara avui, terriblement per les contradiccions internes irreductibles (conquestes, reconquestes, creuades, *razzies*, inquisicions, expulsions, *pogroms*, invasions,...). Ja Sòcrates deia en el seu temps: “Qui tindrà cura (*epiméleia*) de l'ànima d'Atenes?” Diríem avui, un cop planxada amb midó homogeni la varietat humana, ¿qui tindrà cura de **recuperar l'esperit interior, unitari i fraternal, de cada tribu**, la riquesa de la pluralitat ancestral del jardí de les persones humanes col·lectives, llur singularitat irrepètible?

Fotografia: PLAÇA DE SANT JAUME - 2000

